

PANU KUNTTU & TERHI RYTTÄRI

Havaintoja kauriiden vaikutuksista luonnonkasveihin kaivataan

Photo PD Pixabay

Valkohäntäkauris (aiemmin valkohäntäpeura) ja metsäkauris ovat voimakkaasti runsastuneet Suomessa viime vuosikymmenien aikana. Runsastumiseen on monia syitä, kuten ilmastonmuutos, talviruokinta, siirtoistutukset ja suurpetojen vähyys. Molemmat kaurislajit elävät saaristoalueita myöten monenlaisissa ympäristöissä, kuten metsissä ja maatalousympäristöissä. Lajien esiintyminen keskittyy Etelä- ja Länsi-Suomeen.

Valkohäntäkauris on pohjoisamerikkalainen laji, joka levisi tarhasta Suomen luontoon vuonna 1938. Täällä laji on luokiteltu tarkkailtavaksi tai paikallisesti haitalliseksi vieraslajiksi. 1960-luvun alussa valkohäntäkauriita arvioitiin elävän Suomessa noin 1000 yksilöä, mutta uusimman arvion mukaan jo noin 109 000 yksilöä. Kanta on tihein Hämeessä, Lounais-Suomessa ja etelärannikolla. Tiheimmillään kanta on jopa yli 90 yksilöä tuhannella hehtaarilla.

Eurooppalainen metsäkauris kuului Suomen eläimistöön jo muinoin, mutta hävisi täältä satoja vuosia sitten. Laji palasi sekä luontaisesti että istutettuna 1950-luvulla ja nyt määräksi arvioidaan noin 35 000 yksilöä, josta vajaa puolet elää Ahvenanmaalla. Muutoinkin kanta on tihein lounaisessa osassa Suomea.

Kauriiden on havaittu aiheuttavan merkittäviä haittoja viljelyksillä, pihossa ja puutarhoissa syöden istutettuja kasveja. Viime vuosina on havaittu myös kielteisiä vaikutuksia luonnonkasveihin.

Esimerkiksi Saaristomerellä uhanalaisten perhosten toukkien käyttämistä ravintokasveista isomaksaruoho (*Hylothelephium telephium*) ja pystykiurunkannus (*Corydalis solida*) sekä perhosten mesikasvit ovat vähentyneet. Valkohäntäkauriit ovat paikoin syöneet uhanalaisen seljakämpekin (*Dactylorhiza sambucina*) vähiin. Tammisaaren saaristossa tiheä valkohäntäkauriskanta on yhdistetty kymmenien luonnonkasvien vähentymiseen.

Kauriiden paikallinen vaikutus kasvillisuuteen voi olla suuri, mutta ilmiö on kuitenkin tarkemmin dokumentoimaton. Tämän johdosta keräämme nyt kasviharrastajien havaintoja kauriiden aiheutta-

mista vaikutuksia luonnonkasveihin. Minkälaisia havaintoja sinä olet tehnyt? Mihin kasveihin laidunnus kohdistuu, mitkä kasvit ovat vähentyneet tai minkälaisia vaikutuksia kasvillisuuteen laajemmin olet havainnut? Olemme kiitollisia kaikista havainnoista eri puolilta Suomea. Näitä havaintoja tullaan hyödyntämään kasvilajien ja rannikkoluontotyypin tilan arvioinnissa, sekä suojelun ja hoidon suunnittelussa.

Yhteystiedot:
vanhempi tutkija Terhi Ryttäri
Suomen ympäristökeskus
terhi.ryttari@syke.fi
Latokartanonkaari 11
00790 Helsinki

Dactylorhiza sambucina, 23.5.2015 © Mikael von Numers